Zaaknummer: 33408-2023
Documentnummer: 33408-2023:020630

Raadsvergadering d.d. 21-12-2023

Aan de raad,

Onderwerp
Legesverordening 2024

Portefeuillehouder
J.H.C.M. Briels

Beslispunten

1. De Legesverordening Laarbeek 2024 vast te stellen
2. De Legesverordening Laarbeek 2023 in te trekken
3. De Legesverordening van 2023 aan te houden en af te zien van de Legesverordening 2024 wanneer de Omgevingswet niet per 1 januari in werking treedt

Samenvatting
De Omgevingswet treedt per 1 januari 2024 in werking. Door veranderende wetgeving is ook de legesverordening op de schop gegaan. Zo is het mogelijk om voor milieubelastende activiteiten leges te heffen. Voor het opstellen van de legesverordening 2024 is gebruik gemaakt van de Modelverordening vanuit de VNG. In samenwerking met de vak-afdelingen en de ODZOB zijn we tot de legesverordening 2024 gekomen. Mocht de Omgevingswet onverhoopt niet per 1 januari in werking treden, zal de Legesverordening van 2023 aangehouden worden.

Aanleiding
De Omgevingswet treedt per 1 januari 2024 in werking. Door veranderende wetgeving is ook de legesverordening op de schop gegaan. De Legesverordening bestaat uit de verordening zelf, en de tarieventabel. De verordening zelf is beperkt gewijzigd, zodat de tekst aansluit op de diverse wetswijzigingen. De tarieventabel is grondig gewijzigd. Er is sprake van een nieuwe indeling, in hoofdstukken, paragrafen en artikelen. Ook zijn diverse artikelen vervallen, gewijzigd of helemaal nieuw. Zo is het mogelijk om voor milieubelastende activiteiten leges te heffen. Voor het opstellen van de legesverordening 2024 is gebruik gemaakt van de Modelverordening vanuit de VNG. De hoofdstukken 1 en 3 zijn in vergelijking met de voormalige titels 1 en 3 inhoudelijk nauwelijks gewijzigd. Hoofdstuk 2 van de tarieventabel bevat tariefbepalingen die betrekking hebben op de Omgevingswet. In samenwerking met de vak-afdelingen, en de ODZOB zijn we tot de legesverordening 2024 gekomen.

Beoogd effect en/of resultaat
Het vaststellen van de legesverordening 2024.

Argumenten

1.1 We hanteren leges voor milieubelastende activiteiten

Met inwerkingtreding van de Omgevingswet wordt het weer mogelijk om leges te heffen voor Milieubelastende activiteiten. Zoals in het Bestuursakkoord 2022-2026 wordt genoemd streeft de gemeente Laarbeek naar kostendekkende heffingen en retributies. Omdat het verstrekken van vergunningen voor milieubelastende activiteiten een dienst is, is het logisch om ook hier leges voor te heffen. Naar verwachting besluit de gemeenteraad op 23 november 2023 positief over het voorstel om leges te heffen voor milieubelastende activiteiten. De gevolgen hiervan zijn al in de legesverordening opgenomen. In geval de raad besluit géén leges te heffen voor milieubelastende activiteiten, dan komt paragraaf 2.5 van hoofdstuk 2 uit de tarieventabel te vervallen.

1.2 De legesverordening sluit aan bij het model van de VNG

De legesverordening uit 2023 en de jaren daarvoor was sterk verouderd, voornamelijk ten aanzien van hoofdstuk 2 dat gaat over de bouwleges. We sluiten nu aan bij het model van de VNG. Dit betekent dat veel oude bepalingen die al jaren niet gebruikt worden (bepalingen die op gereserveerd staan of op 'nihil') geschrapt zijn. Door aan te sluiten bij de VNG Modelverordening wordt het gemakkelijker om toekomstige wijzigingen door te voeren en te beheren.

1.3 De legesverordening is aangepast aan de Omgevingswet

Met de komst van de Omgevingswet (en de Wet kwaliteitsborging bouwen) zijn veel juridische grondslagen van vergunningen veranderd. Dit betreft hoofdstuk 2 van de tarieventabel. Het gaat o.a. om vergunningen voor bouwactiviteiten en activiteiten in strijd met het bestemmingsplan/ Omgevingsplan. Deze vergunningen heten onder de Omgevingswet anders. Ook komen veel varianten uit de huidige legesverordening te vervallen. Dit betekent niet dat we geen leges meer voor deze vergunningen kunnen vragen, maar wél dat deze vergunningen in de meeste gevallen in het nieuwe stelstel onder een andere noemer zijn komen te hangen. Ook zijn er onder de Omgevingswet nieuwe diensten bijgekomen waarover leges geheven kunnen worden, zoals de intake- en omgevingstafel.

1.4 We maken een eerste kwaliteitsslag

Doordat we al jarenlang dezelfde legesverordening hanteren, zijn de legesbedragen enkel geïndexeerd geweest. Met het ombouwen van de legesverordening naar het nieuwe model en de overgang naar de Omgevingswet, hebben we ook kritisch gekeken naar de legestarieven. We hebben een inschatting gemaakt van de tijdsbesteding en in combinatie met uurtarieven een kostprijs bepaald (of die van de ODZOB). Aan de hand van de in kaart gebrachte kostprijzen zijn we bij de vak-afdelingen langsgegaan om de huidige tarieven te bespreken. Ook voor tarieven die nu op nihil stonden, hebben we samen met de vak-afdeling gekeken of het niet toch wenselijk is om een tarief te hanteren. Een voorbeeld hiervan is een legestarief voor uitritten.

Hierbij moet wel opgemerkt worden dat op dit moment ervaringscijfers (aantallen en tijdsbesteding) voor diverse onderdelen ontbreken, bijvoorbeeld ten aanzien van de Omgevingswet. Daarom is in 2024 een vervolg nodig. Een applicatie is in gebruik genomen

om dat te faciliteren. Met de benodigde ervaringscijfers kunnen we in 2024 een nieuwe stap zetten om de daadwerkelijke kostendekkendheid steeds beter in beeld te brengen.

1.5 Uitgangspunt is kostendekkendheid over de totale opbrengsten
Het uitgangspunt is dat de gemeente geen winst mag maken. Daarbij wordt niet gekeken naar alle tarieven individueel, maar in gezamenlijkheid. Hierbij geldt dat de geraamde baten gezamenlijk niet uit mogen komen boven de geraamde lasten. Dit kan dus inhouden dat je voor relatief kleine activiteiten lagere (dan kostendekkende) leges heft (bijvoorbeeld dakkapellen) en voor relatief grote (professionele) activiteiten (bijvoorbeeld bouwprojecten) hogere (dan kostendekkende) leges heft.

1.6 Tabel met voornaamste wijzigingen
Bij het vaststellen van voorgaande legesverordeningen is er gebruik gemaakt van een was-wordt tabel ter illustratie van de wijzigingen. Omdat er voor de nieuwe legesverordening zoals gesteld veel aangepast is (wijziging van artikelen, nummering en teksten), is een lokale was-wordt tabel in dit geval minder bruikbaar en vergt veel tijd om op te maken. In hoofdstuk 2 van de legesverordening staan de grootste wijzingen, vanwege de inwerkingtreding van de Omgevingswet. Zo is paragraaf 2.5 uit hoofdstuk 2 een geheel nieuwe passage, omdat we als gemeente voor milieubelastende activiteiten leges kunnen heffen. Om een beeld te geven bij de diverse wijziging is de transponeringstabel van de VNG als bijlage opgenomen. Dat geeft een beeld bij de verschuivingen en wijzigingen die in de modelverordening van VNG heeft plaatsgevonden.

Kanttekeningen o.a. financiële, juridische, communicatieve en veiligheidsaspecten
1.1 Kostendekkendheid is niet in één slag te behalen
Zoals reeds vermeld streven we in het bestuursakkoord naar kostendekkende heffingen en retributies. Het zou echter een té grote lastenverzwaring betekenen als we alle tarieven 'kostendekkend' zouden verhogen. Ook is dit niet vereist (zie punt 1.5 onder argumenten).
Dit houdt in dat we voor sommige tarieven – waarvan we nu voor het eerst inzichtelijk hebben wat de kostprijzen zijn – een lichte verhoging hanteren. Een voorbeeld is de binnenplanse omgevingsplanactiviteit. In de legesverordening 2023 hanteren we voor het vergelijkbare product een tarief van € 283,50. De kostprijs wordt echter ingeschat op € 1.400. We kiezen bij dit product voor een kostendekkendheid van circa 65% en hanteren in de legesverordening van 2024 een tarief van € 900, hetgeen al een stijging is ten aanzien van het eerdere tarief. Deze systematiek hebben we doorgetrokken naar de tarieven uit o.a. artikel 2.7 en 2.28,

1.2 Naar verwachting neemt de behandeling van een vergunning onder de Omgevingswet meer tijd in beslag
De Omgevingswet gaat over méér dan de ruimtelijke ordening die we nu gewend zijn. Zo worden plannen o.a. ook aan gezondheid getoetst. Dit betekent dat naar verwachting de toetsing en behandeling van een aanvraag meer tijd in beslag zal nemen. Omdat we nu nog niet inzichtelijk hebben wat de effecten hiervan zijn, is hier in de legesverordening van 2024 nog geen rekening mee gehouden. Dit nemen we mee bij de legesverordening in 2025, dan hebben we immers een jaar 'ervaring' opgedaan.

1.3 Effecten Wet kwaliteitsborging bouwen
Met de inwerkingtreding van de Wet kwaliteitsborging bouwen wordt de omgevingsvergunning voor het bouwen opgeknipt in een bouwtechnisch deel en een ruimtelijk deel. De bouwtechnische toets ligt niet langer bij de gemeente, maar bij een private kwaliteitsborger. Dit betekent enerzijds minder kosten voor de werkzaamheden die de

ODZOB hierin deed. Anderzijds betekent dit ook minder legesopbrengsten uit bouwvergunningen. Wat hiervan de effecten zijn, hebben we nu nog niet inzichtelijk. Deze cijfers komen naar verwachting begin 2024 inzichtelijk. Omdat we het dan pas kunnen verwerken bij een wijziging op de begroting, hebben we er nu een risicoparagraaf over opgenomen bij de begroting 2024.

1.4 Verzameling van input
Het verzamelen van input vanuit de vak-afdelingen en de ODZOB is een proces dat stroef verloopt. Het proces van het samenstellen van de legesverordening kost daardoor meer tijd, hetgeen ook als gevolg heeft dat niet ieder tarief exact berekend is. Voor de vaststelling van de legesverordening van 2025 willen we tot een voorzet komen waarbij we borgen dat er verbetering plaatsvindt in het proces van samenstellen.

1.5 Uitstel/ afstel Omgevingswet
Wanneer de Omgevingswet niet in werking zal treden per 1 januari, is het noodzakelijk om de legesverordening van 2023 aan te houden. Middels een versnelde bestuurlijke procedure kan de Legesverordening 2023 geïndexeerd worden in eind 2023 of begin 2024 om zo tot representatieve tarieven te komen.

1.6 Financiën
In lijn met de uitgangspunten uit de Kadernota 2024 en de Begroting 2024 zijn de leges waar mogelijk verhoogd. In hoofdstuk 2 van de tarieventabel (bouwleges) is een verhoging toegepast van 2 %. Voor de hoofdstukken 1 en 3 geldt een verhoging van 5 %. De uiteindelijke financiële effecten voor de begroting 2024 zijn onzeker door de wetswijzigingen. In de begroting 2024 is daarom ook toegelicht dat het niet mogelijk is om een goede inschatting te maken van het effect van de Omgevingswet en de Wet kwaliteitsborging bouwen op de legesopbrengsten. Daarom zijn de legesopbrengsten niet bijgesteld. Dat is als risico opgenomen in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing.

Vervolgstappen
Voor de vaststelling van de legesverordening van 2025 willen we tot een voorzet komen waarbij we borgen dat er verbetering plaatsvindt in het proces van samenstellen.

Bijlagen (meegezonden stuk(ken), ter inzage gelegde stukken)
1. Legesverordening 2024
2. Transponeringstabel bij Modelverordening Leges VNG

Het college van burgemeester en wethouders,

gemeentesecretaris	burgemeester
	
J.W.M. van de Ven	F.L.J. van der Meijden